

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

21. říjen 2021

NOVINKY

Otevírací doba o podzimních prázdninách

28. – 31. říjen 2021

Vážené návštěvníci, vzhledem k celostátním podzimním prázdninám Vám chceme umožnit návštěvu našich objektů. Proto jejich otevírací doba bude v termínu 28. – 31. 10. následující:

Hlavní budova Regionálního muzea v Litomyšli: 9–17 hodin

Rodný byt B. Smetany: 9–12 a 13–17 hodin

Portmoneum – Museum Josefa Váchala: 9–12 a 13–17 hodin

V měsíci říjnu jsou jinak Portmoneum a Rodný byt Bedřicha Smetany otevřené již jen o víkendech (So–Ne: 9–12 a 13–17 hodin). Dle instrukcí na <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html> je možné objednat hromadné prohlídky mimo otevírací dobu.

Otevírací doba hlavní budovy Regionálního muzea v Litomyšli je Út–Pá 9–12, 13–17 a So–Ne 9–17 hodin.

(Hana Klimešová)

Portmoneum

Krváčky na Dušičky!

přednáška a beseda se znalcem hororu

Martinem Jirouškem

5. listopadu 2021 od 18.00 hodin

Kolportážní romány z konce 19. století se Josefu Váchalovi staly osudem, jejich jedinečný kolorit, tajemné chodby, hrobky, únosy, vraždy, spiknutí, hluboké lesy a bezedné strže dokázal vtěsnat do své stěžejní knihy Krvavého románu. V období Dušiček se pokusíme oživit jejich tradici, kterou započal Ch. H. Spiess z Bezděkova. Pomocí kouzelných ilustrací, barvotisků, pašerů, loupežníků, duchů, mátož, padlých žen společně vyvoláme Skalního ducha a jiné zhejralce z doby Rakousko-Uherska. V Portmoneu bude tento večer cedit krev znalec hororu Martin Jiroušek.

Jednotné vstupné 40 Kč. Vzhledem k omezené kapacitě doporučujeme rezervaci předem na info@portmoneum.cz.

(Hana Klimešová)

Interaktivní prohlídky Portmonea

Brána do jiných světů

30. říjen 2021

Omlouváme se, ale program je z technických důvodů zrušen. Děkujeme za pochopení.

(Hana Klimešová)

Adventní neděle v muzeu

Ano, adventní a vánoční čas se nám opět blíží. I letos pro Vás připravujeme program na všechny adventní neděle. Věříme, že Vás zaujme a společně se potkáme.

28. listopad, 13–16 hodin

Putování do Betléma

Víte, jak se správně staví betlém? Na které straně u jesliček obvykle stojí Marie a na které Josef? Kdo jsou to darovníčci, kolik je králů a z které strany přicházejí k Ježíškovi? Jestli si nejste jisti, tak právě pro Vás bude v muzeu v adventním a vánočním čase připraven podstavec, dálný, jednotlivé figury a postupy, jak si betlém postavit. Pro malé návštěvníky bude připravený jednoduchý pracovní list, zkoušení lidových zvyků a výtvarné tvoření betlémových figur. V papírové podobě je betlém připraven k zakoupení na pokladně muzea. O stavění našeho betlému se více dozvíte na <https://youtu.be/pqRctJs1rzg>. Těší se na Vás lektori z muzea.

5. prosinec, 14.00 hodin

Alois Jirásek a Litomyšl čili Nedělní odpoledne s Mistrem Jiráskem...

Komentovaná prohlídka s autorem výstavy *Alois Jirásek, Litomyšl a Filosofská historie*. Víte například, že Mistr Jirásek byl výtvarně nadaný a uvažoval o profesní dráze malíře? A jaká literární či dramatická díla v Litomyšli napsal? Přijďte do muzea a vše se dozvíte.

12. prosinec, 14.00 hodin

Adventní čtení z Mladočovského Jericha

Posezení nad knihou rolníka Jana Boštíka ze smutných 50. let, která je strhujícím svědectvím o rozvrácení tradičního způsobu života české vesnice, v níž veškeré útrapy léčí jedinečný smysl pro humor, nadhled a neokázalá statečnost.

19. prosinec, 14.00 hodin

Lidový nábytek na Litomyšlsku

Komentovaná prohlídka výstavy o litomyšlském lidovém nábytku s jejím autorem. Součástí odpoledne bude také vánoční tvoření a zkoušení lidových zvyků v ateliéru muzea. Těšíme se na Vaši návštěvu.

(Renata Kmošková)

ZE ZÁKULISÍ

Setkání odborníků na neolit v Litomyšli a veřejná přednáška

Dne 12. října 2021 proběhlo v Regionálním muzeu v Litomyšli setkání odborníků, kteří byli seznámeni s výsledky zjišťovacího výzkumu archeologického oddělení Regionálního muzea v Litomyšli a Ústavu archeologie FPF Slezské univerzity v Opavě, který proběhl v srpnu 2021 na lokalitě Nedošín 11 na okraji Litomyšle. Při něm byl v sondě 1 zjištěn segment kúlového neolitického domu kultury s lineární keramikou s přiléhající stavební jámou, do jejíhož okraje byla zapuštěná píčka. V sondě 2 byl zachycen krátký úsek příkopu kruhovitého rondelu se čtyřmi prostými vstupy, který byl o rok dříve identifikován magnetometrickým měřením.

Setkání se zúčastnilo 12 kompetentních archeologů z odborných institucí v Praze, Brně, Hradci Králové, Olomouci, Opavě a Litomyšli. Jednání zahájil docent Janák prezentací průběhu výzkumu, pak následovala prohlídka nálezů, dokumentace z terénu a na závěr proběhla diskuse. Účastníci se v zásadě shodli na tom, že nejvýznamnějším přínosem je zjištění rondelu v osamoceně poloze mezi moravskými a českými rondely a značný podíl kamenné suroviny jihomoravského původu (rohovec Krumlovský les), což umožňuje uvažovat o jeho zprostředkujícím významu v kontaktech jihozápadní Moravy s východními Čechami. Diskuse přinesla i několik připomínek a cenných podnětů k pokračování výzkumu této pozoruhodné lokality.

Na toto setkání odborníků navázala 13. října 2021 přednáška pro veřejnost, kde docent Janák seznámil přítomné nejen s výsledky výzkumu v Nedošíně, ale obecně i se způsobem života neolitických zemědělců, s problematikou rondelů – sociálních a kultovních objektů vymezených příkopem z druhé čtvrtiny 5. tisíciletí s mnoha funkcemi. V přednáškovém sále byly po dobu přednášky vystavené předměty nalezené v Nedošíně. Návštěvníci si je tak mohli prohlédnout.

(Jana Němcová)

Záchranný archeologický výzkum germánského sídliště v Chornicích

V měsících září a říjen 2021 probíhal záchranný archeologický výzkum Regionálního muzea v Litomyšli v Chornicích. Je to již po třetí, co se archeologové z RML vrátili na stejnou lokalitu, která postupně mizí pod novou zástavbou rodinných domů. V předešlých sezónách se podařilo zachytit několik objektů z pozdní doby římské, které náležely germánskému obyvatelstvu žijícímu tu přibližně v průběhu 4. stol. n. l. Nyní byla zkoumána plocha příjezdové komunikace k dalším plánovaným rodinným domkům. Po skrytí ornice se na ploše objevilo množství objektů sídlištního charakteru. Kromě kulových

a sloupových jam, které vesměs souvisí s nadzemními stavbami, se podařilo prozkoumat několik zásobních jam. Jedna z nich nese stopy přestřešení. Dále několik větších objektů, které obsahovaly keramiku, přesleny a např. zlomky mazanice s otisky po výpletu.

Na lokalitě bylo také prováděno magnetometrické měření, které může poukázat na archeologické objekty a tím výrazně pomoci při následujících záchranných výzkumech. V rámci výzkumu proběhla i detektorová prospekce. Archeologové se v rámci výstavby dalších rodinných domů budou muset v budoucnu na lokalitu vrátit.

Nyní probíhá zpracování terénní části výzkumu. Již předešlé sezony naznačily, že se jedná spíše o okrajovou část rozsáhlejšího sídliště, a to se nyní také potvrdilo. Velkým překvapením byly mělké objekty, které nebyly součástí germánského sídliště, ale spadaly do středověku, do mladší doby hradištní. Obsahovaly zlomky keramických nádob, které je možné předběžně zařadit do 12. století.

(Pavel Vykydal)

Výstava

Lidový nábytek na Litomyšlsku

26. září 2021 – únor 2022

Jako lidový nábytek lze obecně označit mobiliář vyráběný a určený pro venkovské a maloměstské uživatele, který vyhovoval jejich vkusu a potřebám. Dominantní výzdobnou technikou se stala malba. V českých zemích se vyvinula řada regionálních typů malovaného nábytku, které byly rozšířeny na různé velkých územích. Jako litomyšlský je označován nábytek vyráběný v Litomyšli a širokém okolí čítajícím zhruba padesát vesnic. Zdejší malovaný nábytek svým estetickým zpracováním náleží k vrcholům českého lidového artefaktu.

Výstava představuje lidový nábytek užívaný na Litomyšlsku od 18. do poloviny 19. století, jeho vývoj i specifika jeho malířské výzdoby, která jej odlišuje od produkce v jiných regionech. K unikátním exemplářům v celorepublikovém kontextu náleží například malované moučné truhly či malované paravány. Veškeré vystavené předměty pocházejí z bohatých sbírek Regionálního muzea v Litomyšli.

Skříň má výzdobu typickou pro litomyšlský lidový nábytek v pozdní fázi jeho produkce, před polovinou 19. století. Zcela originálním prvkem, nepoužívaným v jiných regionech, je pásový květinový ornament obíhající kolem dveří.

(René Klimeš)

Výstava

Alois Jirásek, Litomyšl a Filosofská historie

22. srpen 2021 – 2. leden 2022

Výstava k 170. výročí narození Aloise Jiráska (1851–1930) připomíná život a literární tvorbu jednoho z našich nejvýznamnějších a nejvlivnějších spisovatelů v době jeho pedagogického působení na gymnáziu a městské reálce v Litomyšli (1874–1888).

Litomyšl byla Jiráskovým prvním učitelským místem, a přestože si v maloměstském prostředí zprvu stýskal, brzy k městu přilnul a plně v něm rozvinul svůj talent. Mezi Jiráskem a Litomyšlí následně vzniklo velmi silné pouto, trvající až do konce spisovatelova života.

Výstava se zaměřuje zvláště na novelu *Filosofská historie*, která se v roce 1937 dočkala filmového zpracování režisérem a scénáristou Otakarem Vávrou, přičemž její natáčení probíhalo přímo v Litomyšli.

Nad výstavou převzali záštitu starosta Litomyšle Daniel Brýdl a předseda spolku Svatobor profesor Václav Liška.

Alois Jirásek v roce 1878, kdy publikoval Filosofskou historii.

Doprovodný program pro veřejnost – Jiráskova Litomyšl

Výstavu doplňuje interaktivní doprovodný program, vhodný pro malé i velké návštěvníky, který Vám přiblíží život a tvorbu slavného spisovatele. S Mistrem Jiráskem se můžete také vydat na procházku městem a navštívit místa, kde pobýval, pracoval nebo odpočíval. Mapa s trasou bude připravena na pokladně muzea.

Doprovodný program pro školy – procházka výstavou

Komentované prohlídky obohacené o interaktivní prvky povede autor výstavy a muzejní pedagožka. Budou přizpůsobeny věku žáků a jsou v souladu s ŠVP a RVP. K výstavě je připravený pracovní list.

Cílová skupina: Žáci základních, středních škol, víceletých gymnázií, speciálních škol, školní družiny.

Délka programu: 45–60 minut a dle časových možností účastníků.

Termín: Na prohlídku je potřeba se přihlásit alespoň 14 dní předem.

Kontaktní osoba pro žáky SŠ a víceletá gymnázia: PhDr. Martin Boštík, bostik@rml.cz, 461 614 626.

Kontaktní osoba pro žáky I. a II. stupně ZŠ, nižších ročníků víceletých gymnázií a žáky speciálních škol: Renata Kmošková, kmoskova@rml.cz, 461 615 287.

Cena: Žáci a studenti s předplacenou permanentkou mají vstup zdarma, bez předplacené permanentky je cena dle platného ceníku na pokladně muzea.

(Martin Boštík)

Nová kniha

Filosofská historie. Komentované vydání

Filosofská historie patří mezi vrcholná díla české krásné literatury. Jde o archetypální příběh horkokrevného mládí, lásky, odhodlanosti a touhy po svobodě, zasazený do maloměstského prostředí let 1847–1848. Líčením revolučních událostí roku 1848 však přesahuje lokální zakotvení a podává obecný dobový portrét. V průběhu času lákala novela uměleckou obec natolik, že se dočkala divadelní, rozhlasové, filmové, baletní a nakonec i muzikálové adaptace. Byla také přeložena do několika cizích jazyků.

Její nové vydání, obohacené o podrobný poznámkový aparát, doprovodnou studii a skvostný výtvarný doprovod orlickoústeckého akademického malíře Františka Šmilauera (1892–1972) vzniklo na půdě Regionálního muzea v Litomyšli ve spolupráci s Městkou galerií Litomyšl.

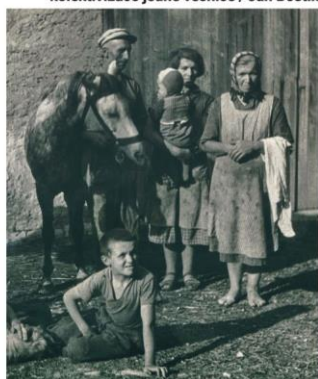
Autorem grafické úpravy knihy, kterou vydává Regionální muzeum v Litomyšli a nakladatelství Arbor vitae, je Jiří Lammel.

(Martin Boštík)

Nová kniha

Mladočovské Jericho. Kolektivizace jedné vesnice

MLADOČOVSKÉ JERICO
kolektivizace jedné vesnice / Jan Boštík

Knižní vydání unikátního dobového svědectví mladočovského rolníka Jana Boštíka (1903–1981) zachycujícího průběh kolektivizace v jeho rodné obci a velký duchovní zápas o charakter české vesnice.

Text zprostředkovává poutavým, mnohdy až humorným způsobem životní realitu zemědělce 50. let. Podrobně zachycuje události bolestného přechodu od soukromého ke kolektivnímu způsobu hospodaření. Ukazuje naprostou bezmoc obyvatel východočeské vesničky před soustředěným tlakem státních orgánů, které za jakoukoli cenu usilují vybudovat jednotný model zemědělského života. V těchto aspektech má příběh obecnou platnost pro kolektivizační postup na celém území Československa.

Jde o brilantní anatomii jedné zkázy, která čtenáři nabízí jedinečnou možnost pocítit kolektivizaci na vlastní kůži. Originální literární ztvárnění dobývání vesnice „rudými apoštoly nového náboženství“ je inspirováno biblickým vyprávěním o dobývání Jericha izraelskými kmeny.

Autorem grafické úpravy knihy, kterou vydává Regionální muzeum v Litomyšli a nakladatelství Kodudek, je Pavel Hájek.

(Martin Boštík)

Venkovní hra pro každého

Litomyšl jinak

do 31. prosince 2021

Po prázdninách se většina z nás zase uchýlí ve volném čase ke kratším výletům po okolí, a protože i my podporujeme pohyb na čerstvém vzduchu, připravili jsme program, který vás na jednu procházku městem vezme. Na stránce <http://www.rml.cz/cs/regionalni-historie/litomysl-jinak.html> najdete ke stažení mapu, podle které postupně navštívíte různá místa v Litomyšli a splníte tam úkol. Nejde o vědomosti, ale o postřeh, takže děti klidně zahanbí dospělé nebo přespólní starousedlíky. Účastnit se mohou jednotlivci, rodiny nebo na alternativní procházku Litomyšlí můžete vzít návštěvu. Po vyluštění se zastavte na pokladně Regionálního muzea v Litomyšli, kde si jako odměnu vyzvednete *Stezku dědictví* dle vlastního výběru. A pak můžete vyrazit zase na jinou procházku, tentokrát tematicky zaměřenou na místní historii.

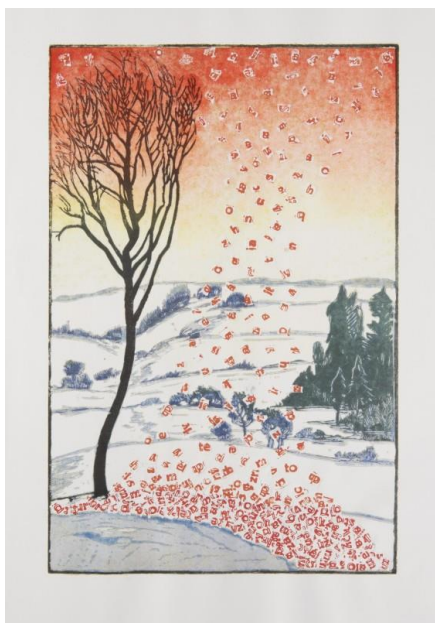
(Hana Klimešová)

Výstava v Portmoneu

Recyklace.

Oldřich Hamera, pocta Josefu Váchalovi a dalším outsiderům českého výtvarného umění

27. březen 2021 – 29. květen 2022

Právě před devadesáti lety vydal malíř a grafik Josef Váchal knihu *Šumava umírající a romantická*, jedno z nejvýznamnějších děl českého umění a české knižní kultury 20. století. Výtvarník Oldřich Hamera připomíná toto výročí pracemi, které vznikly z makulatur reprintu knihy, který se v roce 2008 rozhodl vydat Ladislav Horáček v nakladatelství Paseka. Makulatura znamená vadný tisk či výtisk, bezcennou tiskovinu nebo knihu. Hamera makulatury „recykluje“. V jeho rukou se tyto nepotřebné tiskové listy proměnily v šumavská zákoutí, ve vzpomínky na Váchala, ale také další mistry české grafiky jako byl Bohuslav Reynek, Vladimír Boudník nebo Jiří Kolář, mistr koláže. Hamerovy koláže a asambláže jsou doprovázeny malým váchalovským zvěřincem z rukou Evy Čapkové. Mezi exponáty se objeví i faksimile *Šumavy* od nakladatelství Paseka, luxusně svázané v knihařské dílně Lubomíra a Miroslavy Krupkových.

Oldřich Hamera (*1944) patří mezi přední české grafiky, jeho učitelem byl Vladimír Boudník, který ho přivedl také ke spisovateli Bohumilu Hrabalovi. V 70. letech Hamera založil samizdatové nakladatelství *Explosionalismus*, kde vedle textů Hrabalových, Klímových a bibliofilů věnovaných především Vladimíru Boudníkovi vydal *Intimní deník Karla Hynka Máchy*, za nějž dostal v roce 1976 Cenu Jiřího Koláře za

literaturu. V umění se věnuje především netradičním grafickým technikám, kresbě, koláži a malbě. Jeho celoživotním koníčkem je mineralogie a paleontologie, zkameněliny a nerosty se tak často objevují i v jeho výtvarných dílech.

(Hana Klimešová)

Dětská herna

od 16. března 2021

Hrají si Vaše děti rády? A co Vy dospělí? Jestli ano, tak právě pro Vás je otevřena naše dětská herna. Je to místo pro volné hraní dětí s rodiči a najdete zde několik zastavení či koutků, kde budou připravené různé aktivity určené nejen ke hraní, ale také k tvoření. Děti si budou moci pohrát v oblíbeném muzejním domečku, skládat puzzle, oblékat panenky a mnoho dalšího. Na své si přijdou kluci i holčičky. Věříme, že návštěva naší herny bude pro všechny příjemným zážitkem a relaxací během prohlídky muzea.

(Renata Kmošková)

Nevyhazujte staré časopisy do sběru!

Regionální muzeum v Litomyšli chystá na příští rok velkou výstavu o časopisech pro děti a mládež od jejich počátků po začátek 90. let (období Rakouska-Uherska a Československa). Jestli máte doma staré Junáky, Puntí, Mladé Hlasatele, Rodokapsy, Pionýry, ABC, Čtyřlístky, Pífy, Mickey Mouse apod. a je vám líto je vyhodit nebo se vám nechce je rozprodávat za pár korun, přineste je do muzea. Vzácnější kusy odkoupíme za rozumné ceny. Kontaktní osoba: Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz.

(Petr Chaloupka)

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Více informací k expozici naleznete zde:
<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice
Litomyšl
– město kultury
a vzdělanosti

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

3. září – 28. listopad 2021, Jihočeské muzeum v Č. Budějovicích

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her –
více zde:

<http://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocaty-osobnich-pocitacu-u-nas-2021-09-03>

Krvavý román Josefa Váchala

7. září – 31. říjen 2021, Muzeum Vyškovska

Výstava je věnována nejznámějšímu tisku Josefa Váchala, který vydal v roce 1924 v nákladu 17 exemplářů.

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>

Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>

Astronomické tradice v Pardubickém kraji – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>

Krvavý román Josefa Váchala – <https://www.portmoneum.cz/portmoneum/putovni-vystavy>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00

So–Ne: 9.00–17.00

letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Rodný byt Bedřicha Smetany a Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).

Rodný byt B. Smetany a Portmoneum – Museum Josefa Váchala nejsou bezbariérové (několik schodů, či převýšení; úzké průchody apod.), přístupné jsou pouze s vlastním asistentem.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

Archeologie – Mgr. Jana Němcová, 739 031 857, nemcova@rml.cz

Portmoneum – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Lidový nábytek – Mgr. René Klimeš, 739 031 849, klimes@rml.cz

Lektorované programy – Renata Kmošková, kmoskova@rml.cz

Retrogaming / Zmatené peníze / Dětské časopisy – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Jirásek / Mladočovské Jericho / Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, bostik@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele: Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!